

Ἔτσι, ἔτσι ἀπερνοῦνε
Τὰ ἀθώα της τὰ χρόνια,
Σὰν ὥραιο ποταμάκι,
Σὰν τῆς αὔρας τὴν πνοή,
Γιατὶ πάντα ἀθωότης
Βασιλεύει καὶ ὑμνοῖα
Εἰς τὴν ἐξοχὴ παιδιὰ μου,
Ποῦν' ἀμέριμνη ἡ ζωή.

Π. Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΙΚ ΔΕ ΜΙΡΑΝΔΟΛ

I

Ὁ Ἰωάννης Πικ δὲ Μιρανδὸλ, διάσημος σοφὸς, κατήγετο ἐκ τοῦ Φραγκίσκου Πικ δὲ Μιρανδὸλ ὅστις ὑπῆρξε δικαστικὸς ἀρχὼν τῆς Μοδένης κατὰ τὸ 1312, καὶ ἀρχηγὸς τῆς μερίδος τῶν Γιβελίνων. Ἐγεννήθη εἰς Μιρανδὸλ κατὰ τὸ 1463. Ἦτο ὁ τρίτος υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Φραγκίσκου ἀρχοντος τῆς Μιρανδὸλης καὶ κόμητος δὲ Κονκόρδια. Δεκαετῆς, ἐφημιζέτο ὡς ὁ μᾶλλον διακεκριμένος ποιητὴς καὶ ῥήτωρ ἀπάσης τῆς Ἰταλίας. Ἡ μήτηρ του, βεβαία ὅτι ἡ Θεία Πρόνοια τὸν εἶχε προορίσει εἰς μεγάλα ἔργα, ἔλαβεν αὐτὴ τὴν φροντίδα τῆς πρώτης του ἀνατροφῆς, μὴ θέλουσα νὰ ἐμπιστευθῇ αὐτὸν εἰς οὐδένα. Ἀκολουθῶς τὸν παρέδωκεν εἰς τοὺς ἱκανωτέρους διδασκάλους παρὰ τοῖς ὁποίοις ἔκαμε ταχείας προόδους. Δεκατετραετῆς, ὑπῆγε νὰ σπουδάσῃ τὸ ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον εἰς τὴν Βολονίαν, ἀκολουθῶς διήλθεν ἑπτὰ ἔτη διατρέχων τὰ ἐπισημότερα πανεπιστήμια τῆς Ἰσπανοπορτογαλλίας καὶ τῆς Γαλλίας. Ἐπανελθὼν εἰς Ῥώμην κατὰ τὸ 1486, ἐδημοσίευσεν κατάλογον ἐννεακοσίων προτάσεων περὶ πάντων ὅσα δύναται τις νὰ γνωρίζῃ, καὶ προσεφέρθη νὰ τὰς ὑποστηρίξῃ δημοσίᾳ ἐναντίον ἐκείνου ὅστις ἤθελε τὰς ἀποκρούσει. Ἀλλ' ὑψηλά τινα πρόσωπα, ζηλοτυποῦντα τὴν φήμην ἣν διὰ τῆς δημοσιεύσεως ταύτης εἶχεν ἀποκτήσει, ἐνήργησαν νὰ τῷ ἀπαγορευθῇ πᾶσα δημοσία συζήτησις, καὶ παρεμόρφωσαν εἰς τὸν Πάπαν πολλὰς τῶν προτάσεων τοῦ αἵτινης κατεδικάσθησαν. Ἐπέστρεψε τότε εἰς Γαλλίαν, ἀκολουθῶς ἀπεσῦρθη εἰς τὴν Φλωρεντίαν, ὅπου ἀπέθανε κατὰ τὸ 1494, τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς εἰς τὴν πόλιν ταύτην εἰσόδου τοῦ Καρόλου Η'.

Ἡ δόξα τῆς οἰκογενείας ταύτης, ἥτις εἶχεν ἀρχίσει ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν πολέμων τῶν Κελφῶν καὶ Γιβελίνων, εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ 15. αἰῶνος, ἐτελείωσε κατὰ τὸ 1688, ὅτε ὁ Μάριος, ὁ τελευταῖος τῶν δουκῶν τῆς Μιρανδὸλης, ἀρπαγέντων τῶν γαιῶν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωσήφ Α', ἀπεσῦρθη εἰς Γαλλίαν, ὅπου οἱ ἀπόγονοί του ζῶσιν ἔως ἀκὸμη.

Ἡ τελευταία καὶ τελειότερα ἔκδοσις τῶν ἔργων τοῦ Ἰωάννου Πικ, εἶναι ἡ τῆς Βασιλείας, εἰς δέκα ἔξ τόμους.

Ὁ ἀνεψιὸς του Πικ, ἀναφέρει, ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς γεννήσεώς του εἶδον νέφη φλογῶν ἅτινα ἐσταμάτησαν ἄνωθεν τοῦ κοιτῶνος τῆς μητρὸς του, καὶ πάραυτα ἐξφανίσθησαν. Ἀτὸ φαινόμενον τοῦτο,

λέγει, ἐγένετο βεβαίως διὰ νὰ φανερώσῃ ὅτι ἡ σοφία του ἤθελε λάμψει ὡς αἱ φλόγες αὗται· ὅτι ἤθελε φανῇ διὰ νὰ ἐξφανισθῇ μετ' ὀλίγον, καὶ ἤθελεν ἐκπλήξῃ τὸν κόσμον διὰ τῆς ἐξόχου καὶ λαμπρᾶς εὐφυΐας του· ὅτι ἡ εὐγλωττία του θὰ ἦτο ὡς πύρινα βέλη ἅτινα θὰ ἐξύμνουν τὸν Θεὸν ὅστις εἶναι τὸ ἀληθὲς πνευματικὸν φῶς.

Τέλος παρατηρήθη ὅτι κατὰ τὴν γέννησιν ἡ τὸν θάνατον σοφῶν τινῶν καὶ ἀγίων ἀνδρῶν, παράδοξα σημεία ἐφάνησαν ἵνα δείξωσιν ὅτι οὗτοι ἦσαν ἐξοχα πλάσματα, ὅτι ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς θεῖόν τι καὶ ὅτι ἦσαν προωρισμένοι εἰς μεγάλα ἔργα. Παραλείπων ἄλλα, θὰ ὁμιλήσω μόνον περὶ τοῦ μεγάλου ἀγίου Ἀμβροσίου. Σμῆνος μελισσῶν ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ στόματός του, εἰσῆλθεν εἰς αὐτό, καὶ ἐξελθὼν πάραυτα ἀπέπτυ πολὺ ὑψηλὰ, ἐκρύβη εἰς τὰ νέφη, καὶ ἐχάθη ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν συγγενῶν του καὶ ὅλων τῶν παρευρεθέντων εἰς τοῦτο τὸ θέαμα.

Ἀναφέρομεν τὸ χωρίον τοῦτο χωρὶς νὰ δώσωμεν οὔτε πίστιν οὔτε σπουδαιότητα εἰς τὸ φαινόμενον περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται, ἀλλ' ἀπλῶς ὅπως δώσωμεν ιδέαν τινα περὶ τῆς γνώμης τὴν ὁποίαν εἶχον οἱ σύγχρονοι τοῦ Ἰωάννου Πικ περὶ αὐτοῦ.

II

Ἡ ἀκόλουθος ἱστορία, ἀναγνώσται, θὰ σᾶς ἀποδείξῃ εἰς ποίαν εὐτυχίαν καὶ δόξαν δύναται νὰ φέρῃ ἡ φιλομάθεια.

Πλησίον τῆς Μοδένης, εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐντὸς γηρικοῦ πύργου ἔζη κατὰ τὸν 15. αἰῶνα, ὁ Φραγκίσκος δὲ Μιρανδὸλ κόμης δὲ Κονκόρδια.

Οἱ πρόγονοί του ὑπῆρξαν ἰσχυροὶ πρίγκηπες· εἶχε καταστῇ ἐπίφοβος εἰς ὅλους τοὺς γείτονας καὶ ἰδίως εἰς τοὺς Βονακόσι, οἵτινες ἦσαν κύριοι τῆς Μαντούης, καὶ ἔτρεφον κληρονομικὸν μῖσος κατὰ τῶν Μιρανδὸλ. Καθ' ἣν στιγμὴν ἀρχίζει ἡ ἱστορία μας τὸ μῖσος τοῦτο δὲν εἶχεν ἀποσβεσθῇ. Ἐπίδες πάντοτε ἀναγεννώμεναι τὸ διετῆρουν, καὶ ὁ Φραγκίσκος Μιρανδὸλ εὐρίσκετο πάντοτε ἐν ἀμύνη ἀποθῶν τὰς προσβολὰς τοῦ δεσπότη Βονακόσι, ὅστις εἶχε πολυαριθμοὺς συμμάχους ἐκ Μοδένης. Ὁ κόμης Φραγκίσκος εἶχε τρεῖς υἱούς· οἱ δύο πρεσβύτεροι τῷ ὁμοιάζον κατὰ τὸ πολεμικὸν ὕψος· ἀλλ' ὁ νεώτερος, Ἰωάννης Πικ, ὅστις ἦτο μόνος δεκαετῆς, ἀπέφρευγεν ὅλα τὰ θυρωβώδη γυμνάσια καὶ διήρχετο τὰς ὥρας του μελετῶν πλησίον τῆς μητρὸς του. Ἐν τούτοις ὁ πατὴρ του ἠνώχλει τὰς εἰρηνικὰς διαθέσεις του, καὶ μεταχειριζόμενος αὐτὸν σκληρῶς τῷ ἔλεγεν ἐνίοτε ὅτι θὰ ἦτο τὸ καύχημα οἰκογενείας τῆς ὁποίας ὅλα τὰ μέλη εἶχον δοξασθῇ εἰς τοὺς πολέμους. Ἀλλὰ τὸ παιδίον οὐδέποτε ἔκλαιεν ἐπιπληττόμενον, διότι ἠσθάνετο ὅτι κατεῖχεν ἐν ἑαυτῷ μὲ τί νὰ δικαιωθῇ ἡμέραν τινά.

Δεκαετῆς ἐγνώριζε ὅλην τὴν ἀρχαίαν φιλοσοφίαν καὶ συνέθετε στίχους τοὺς ὁποίους μετ' ἐκπλήξεως ἐθαύμαζον οἱ δυνάμενοι νὰ τοὺς ἐννοῶσι. Ἡ μήτηρ του νύχταριστετο νὰ τὸν ἀκούῃ ἀποστηθίζοντα αὐτοὺς, καὶ συχνάκις ἐν ὑπερβολῇ φιλοστοργίας καὶ ὑπερη-

φανείας ανέκραξε: «Ὁ Ἰωάννης ἀναμφιβόλως θὰ κάμῃ μεγάλα πράγματα». Χωρὶς ὅμως νὰ δυνήθῃ νὰ μεταδώσῃ τὴν γνώμην ταύτην εἰς τὸν κόμητα Φραγκίσκον κατώρθωσε νὰ τὸν πείσῃ νὰ ἀφήσῃ νὰ ἀναπτύσσεται ἡσύχως τὸ πνεῦμα τοῦτο τοῦ ὁποίου δὲν προέβλεπον τὴν ἑκτασιν.

Ἐν τούτοις νέος πόλεμος ἤρχισε μετ' ὀλίγον μετὰ τῶν δύο οἰκογενειῶν. Ἐκαστος λαμβάνων τὰ ὅπλα ὠρκίσθη νὰ μὴ τὰ παραιτήσῃ πρὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ ἄλλου. Αἱ μάχαι ὑπῆρξαν μακραι καὶ αἱματηραί. Ἐκατέρωθεν ὑπῆρχεν ἡ αὐτὴ ἀνδρεία, καὶ ἡ νίκη δὲν ἤθελεν ἀποφασισθῇ ἂν ἦσαν ἰσάριθμοι· ἀλλ' ὁ κόμης Φραγκίσκος, ὅστις δὲν ἠγαπᾶτο, εἶδε συμμαχοῦντας ἐναντίον του πλείστους γείτονας πρίγκιπας, καὶ ἐνίκηθη ὑπὸ τοῦ Βονακόσι· οὗτος ἤθελε καταστρέφει ὁλόκληρον τὴν γενεάν τοῦ κόμητος, ἐὰν ἡ κυβέρνησις τῆς Μοδένης δὲν ἐπενέβαινεν. Ἐχαρίσθη ἡ ζωὴ εἰς τοὺς Μιρανδολ, ἀλλ' ἡ περιουσία των τοῖς ἀφηρέθη, καὶ τοὺς ἐξώρισαν τῶν χωρῶν τῆς Μοδένης· ὅπου τοῖς ἀπηγορεύθη νὰ εἰσέλθωσιν ἐπὶ ποινῇ θανάτου.

Μεγάλην θλίψιν ἠθάνθη ὁ κόμης κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καθ' ἣν ἐδιώχθη ἐκ τοῦ μεγάρου τῶν προγόνων του καὶ καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ ὑπάγῃ εἰς ξένην γῆν ὅπως ἐπαίτῃ τὸν σκληρὸν ἄρτον τῆς ἐλεημοσύνης· ἔχουσε πύρινα δάκρυα διερχόμενος τὴν ὑψηλὴν θύραν τοῦ φρουδαλικοῦ μεγάρου του, ἐφ' ἧς ἦσαν ἐγγεγραμμένα τὰ ὅπλα τῆς οἰκογενείας του· καὶ οἱ προσβύτεροι υἱοὶ του ἠναγκασμένοι νὰ κρατῶσι τὴν κατὰ τοῦ νικητοῦ ἀγανάκτησιν των ἔκυπτον ὡσαύτως τὸν αὐχένα, συσφίγγοντες τοὺς ὀδόντας. Ἡ μήτηρ των, ἥτις ἐκράτει ἐκ τῆς χειρὸς τὸν νεώτερον υἱόν της, ἦτο βυθισμένη εἰς ἄφρων ἀπελπισίαν. Τὸ παιδίον, ἐννοῶσαν τότε τὸ βάθος τῆς ἀφώνου ταύτης θλίψεως, τῇ εἶπε μὲ φωνὴν πλήρη πεποιθήσεως: «Παρηγορήθητι, μητέρα μου, θὰ ἐπανέλθωμεν ἡμέραν τινά, δὲν θὰ ἀπαθάνωμεν ἐξορίστοι».

Ἡ κόμησσα εἶχεν ἀδελφὸν ἡγούμενον μονῆς τινος πλησίον τῆς Βολονίας· ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ νὰ τῇ ζητήσῃ ἄσυλον διὰ τὴν οἰκογενειάν της. Ὁ ἀδελφὸς Ῥινάλλδος ἐδέχθη τοὺς ἐξορίστους· μὲ ὅλας τὰς εἰς τὴν δυστυχίαν ὀφειλομένας περιποιήσεις, καὶ τοῖς παρεχώρησε μικράν τινα οἰκίαν ἀνήκουσαν εἰς τὸ μοναστήριον, ὅπου εὖρον βίον ἥρεμον.

Ἀλλ' ὁ κόμης καὶ οἱ προσβύτεροι υἱοὶ του συνειθισμένοι νὰ ἄρχωσι, δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσωσιν εἰς τὴν ταπεινὴν ταύτην κατάστασιν. Ἐσχέτισθησαν μὲ πολλοὺς εὐγενεῖς γείτονας· ἐκυνήγουν εἰς τὰς γαίας των, ἐλάμβανον μέρος εἰς τὰς ἐριδὰς των, καὶ προσεπάθουν οὕτω νὰ κερδίσωσι τὴν φιλίαν των ὅπως τοὺς πείσουν ἀργότερα νὰ τοῖς δανείσωσι στρατεύματα, ἵνα ἐπανακτήσωσι τὴν πατρικὴν των κληρονομίαν. Ὁ Ἰωάννης δὲν ἠκολούθει τὸν πατέρα καὶ τοὺς ἀδελφούς του εἰς τὰς ἐκδρομὰς ταύτας· ἔμενε πάντοτε πλησίον τῆς μητρὸς καὶ τοῦ θείου του, ἀνδρὰ σοφοῦ, πλήρους γνώσεων καὶ ἀγαθότητος, ὅστις

τὸν ἠγάπα φιλοστόργως καὶ διηύθυνε τὰς σπουδὰς του. Ἡ φιλομάθεια τοῦ παιδίου ἤρξανε καθ' ἐκάστην ὑπὸ τοιοῦτον διδάσκαλον, καὶ μετ' ὀλίγον ὑπερέβη κατὰ τὰς γνώσεις ὅλους τοὺς μοναχοὺς τῆς μονῆς ἐκεῖνης. ἔμενεν ὁλοκλήρου ὥρα· μετὰ τοῦ θείου του εἰς τὴν εὐρείαν βιβλιοθήκην τῆς μονῆς καὶ ἔμαθον ὁμοῦ τὴν λατινικὴν, τὴν ἑλληνικὴν, τὴν χαλδαϊκὴν, τὴν ἑβραϊκὴν καὶ τὴν ἀραβικὴν, καὶ ἐμελέτησαν ὅλα τὰ περὶ τῶν διαφόρων φιλοσοφῶν πραγματευόμενα βιβλία.

Αἱ μελέται αὗται ἐπροξένουν μεγάλην εὐχαρίστησιν εἰς τὸν νέον Ἰωάννην Πίκ. Οὕτως ἐξῆλθε μὲ ὅλους τοὺς ἀρχαίους λαοὺς οἵτινες ἤρχοντο ἀλλεπάλληλοι νὰ τῷ ὁμιλήσωσι κατὰ τὰ συστήματά των, καὶ νὰ συνδιαλεχθῶσι μετ' αὐτοῦ περὶ τῆς παρελθούσης δόξης των.

Ὁ Ἰωάννης ἐμελέτησεν ἀκόμη τὰ ἱερὰ βιβλία· εἰσέδυσεν εἰς τὰ μυστήρια καὶ τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἀκολούθως, ὅτε ἐνεθάθυεν εἰς τὰς δύο μεγάλας βάσεις τῆς πίστεώς μας, τὴν Βίβλον καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, ἀνέγνωσε τὰς γραφὰς αἱ οἱ Πατέρες μᾶς ἤφησαν εἰς τὰ ἱερὰ ταῦτα βιβλία καὶ κατεῖχε μετ' ὀλίγον ἐν ὅλῃ αὐτῇ τῇ ἐκτάσει τὴν ἐπιστήμην, τὴν ὁποίαν ὠνόμαζον τότε θεολογίαν. Ἡ ἐπιστήμη αὕτη κατεῖχε τὴν πρώτην θέσιν εἰς τὰ πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης· κατ' ἔτος οἱ ἐπισημότεροι διδάσκαλοι ἔκαμνον θέσεις τὰς ὁποίας οἱ μαθηταὶ των ἔπρεπε νὰ ὑποστηρίξουν, καὶ ὅσοι ἠδύνατο νὰ ἀποκριθῶσιν εἰς τὰς δυσκόλους ἐρωτήσεις τῶν διδασκάλων των, ἐστέφοντο δημοσίᾳ.

Ὁ Ἰωάννης, καίτοι βυθισμένος εἰς τὴν ἐργασίαν, δὲν ἠδύνατο νὰ ἦναι ἀδιάφορος εἰς τὰς λύπας τῶν γονέων του. Μολονότι δὲν εἶχε τὰς κλίσεις τοῦ πατρὸς του, ἐθαύμαζε καὶ ἐσέβετο τὸν ἡττημένον γηραιὸν τοῦτον πολεμιστὴν, ὅστις τόσον ἐπεθύμει νὰ ἀνακτήσῃ διὰ τῶν ὅπλων τὰς ἰδιοκτησίας τῶν προγόνων του, καὶ ὅστις ἀπηλπίζετο βλέπων καθ' ἐκάστην ἀπομακρυνομένην τὴν ἐλπίδα του.

Ἐσπέραν τινά, ὁ κόμης ἐπανῆλθε μετὰ τῶν προσβυτέρων υἱῶν του ὑπὲρ ποτὲ δυσηρεστημένους· ἤρχετο ἐκ γειτονικοῦ τινος πύργου κατοικοῦμένου ὑπὸ εὐγενούς, ὅστις πολλάκις τῷ εἶχεν ὑποσχεθῇ τὴν βοήθειαν τῶν ὅπλων του, καὶ ὅστις, μὴ τηρήσας τὸν λόγον του, τῷ ἔδωκεν ἀπάντησιν ἀρνητικὴν. Ἐπιστρέψας εἰς τὴν κατοικίαν του, ὁ κόμης ἔδωκεν ἐλευθέραν ἐξοδὸν εἰς τὴν πικρίαν τῶν σκέψεών του, ἐκφωνῶν ὅτι ἐπρότιμα κάλλιον νὰ ἀποθάνῃ παρὰ νὰ ζῇ περισσότερον εἰς τὴν ὁποίαν ταπεινώσιν ἢ ἀτυχία τὸν εἶχε φέρει.

Οἱ προσβύτεροι υἱοὶ του ἐπανέλαβον τοὺς λόγους του καὶ ὠρκίσθησαν νὰ ὑπάγωσι νὰ φονευθῶσιν εἰς τινα μακρὸν πόλεμον μάλλον, παρὰ νὰ ὑποφέρωσι τὴν ταπεινώσιν. Ἡ κόμησσα, μάρτυς τῆς θλίψεως ταύτης, ἔκλαιε, καὶ ὁ υἱὸς της Ἰωάννης προσεπάθει νὰ καθησυχάσῃ τὴν ἀπελπισίαν τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν του. Ἀλλὰ, βλέπων ὅτι διὰ σαρκασμοῦ

ἀπήντων εἰς τοὺς γλυκεῖς λόγους του, τὸ εὐγενὲς παιδίον ἔμεινε σκεπτικόν, μελετῶν σχεδὸν τι ὅπως ἀποδώσῃ εἰς τὴν οἰκογένειάν του τὴν εὐτυχίαν τῆς ὁποίας εἶχε στερηθῇ.

Ἐνῶ οἱ ἐξόριστοι Μιρανδὸλ ἀπηλπίζοντο οὕτως, ὁ ἀδελφὸς Ῥινάλδος, ὁ ἡγούμενος, εἰσῆλθε. «Σᾶς ἀναγγέλλω, εἶπεν, εἰδῆσιν ἥτις βεβαίως θὰ ἦναι ἀδιάφορος εἰς τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἰωάννης θὰ μάθῃ μετ' ἐνδιαφέροντος. Ποῖαν! εἶπεν ὁ νέος Πικ τρέχων πρὸς τὸν θείον του.—Τὴν ἔλευσιν τοῦ καθηγητοῦ Αἰλ, ὅστις ἔρχεται νὰ προτείνῃ θέσεις θεολογίας ὅπως τὰς ὑποστηρίξωσιν οἱ μαθηταὶ τοῦ πανεπιστημίου τῆς Μοδένης. «ὦ! πόσον ἐπεθύμουν νὰ τὸν ἶδω, ἀνεφώνησε τὸ παιδίον. Αἰλ! Αἰλ! ὁ μεγαλειότερος σοφὸς τῆς Εὐρώπης! «ὦ! θεῖέ μου, οὗτος θὰ ἦναι θαυμασιὸς ἄνθρωπος». Ἀλλὰ, βλέπων ὅτι ὁ ἀπλοῦς θαυμασμός του διήγειρε τὴν εἰρωνίαν τῶν ἀδελφῶν του, εἰσώπησε· ἀκολούθως ἔλαβεν ἐν σιωπῇ μεγάλην ἀπόφασιν.

«Ὅτε ὁ ἡγούμενος ἡγέρθη ὅπως ἐξέλη, τὸν ἠκολούθησε, καὶ ὅτε ἡδυνήθη νὰ τῷ ὁμιλήσῃ ἄνευ μαρτύρων: «Θεῖέ μου, εἶπε, θέλω νὰ ὑπάγω εἰς Μοδένην, θέλω νὰ ἶδω τὸν καθηγητὴν Αἰλ, θέλω νὰ ὑποστηρίξω μίαν θέσιν ἐνώπιόν του καὶ νὰ φέρω τιμὴν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρός μου».

Παιδίον, ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς Ῥινάλδος, ἡ σκέψις σου εἶναι εὐγενὴς καὶ μεγάλη· καίτοι πολὺ νέον, σὲ νομίζω ἀρκετὰ ἱκανὸν ὥστε νὰ ὑποστηρίξῃς μίαν θέσιν ἐνώπιον τοῦ Αἰλ, ἀλλὰ πῶς νὰ ὑπάγῃς εἰς Μοδένην; ἡ οἰκογένειά σου εἶναι προγεγραμμένη καὶ δὲν δύναται νὰ εἰσέλθῃ ἐκεῖ ἐπὶ ποινῇ θανάτου: σὺ αὐτὸς, δυστυχὲς παιδίον, παρὰ τὴν ἡλικίαν σου, περιελήφθης εἰς τὴν φοβερὰν ταύτην προγραφὴν. Θὰ ἦτο ἀνόητος πρᾶξις νὰ ἐκθέσῃς τὴν ζωὴν σου διὰ ματαίαν ἐπιθυμίαν δόξης! — «ὦ! δὲν μὲ ἐννοήσατε! ἀνεφώνησεν ὁ Ἰωάννης· δὲν μὲ παρακινεῖ ἐπιθυμία δόξης, ἀλλὰ σκέψις καλλιτέρα!» Καὶ τότε διηγήθη εἰς τὸν θείον του τί τὸν ὤθει εἰς τὴν ἀπόφασιν ταύτην· ὁ μοναχὸς, συγκινηθεὶς καὶ πεισθεὶς ὑπὸ τῶν φρονιμῶν λόγων του, ὑπεσχέθη νὰ τὸν βοηθήσῃ. Ἀπεφασίσθη νὰ κρύψωσι τὸν σκοπὸν τοῦ ταξειδίου του εἰς τὴν οἰκογένειάν του, καὶ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἤθελε νὰ ἀναχωρήσῃ, συνοδευόμενος ὑπὸ ἀδελφοῦ τινος λαϊκοῦ, ἐπὶ προφάσει, ὅτι θὰ ὑπάγῃ εἰς γειτονικὴν μονὴν τῆς ὁποίας ὁ ἡγούμενος ἐπεθύμει νὰ τὸν γνωρίσῃ· ἀλλὰ νὰ λάβῃ τὴν ὁδὸν τῆς Μοδένης, καὶ νὰ φθάσῃ ἐκεῖ ὑπὸ τὸ ἀπλοῦν ὄνομα Ἰωάννης, ὡς νέος τις κληρικὸς συστημένος εἰς τὸν περὶφημον Αἰλ ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Ῥινάλδου, ὅστις εἶχεν ἄλλοτε γνωρίσει τὸν καθηγητὴν τοῦτον.

Λαβὼν τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην ἀπὸ τὸν θείον του, τὸ παιδίον ἔπασεν εἰς τὰ γόνατά του καὶ τὸν εὐχαρίστησε κλαῖον, διότι συνῆνσε εἰς αὐτὸ ταξειδίον του· ὁ μοναχὸς τὸν ἡλόγησε· ἀκολούθως ἐχωρίσθησαν. Ὁ Ἰωάννης δὲν ἡδυνήθη νὰ κοιμηθῇ καθ' ὅλην τὴν νύκτα· πᾶν ὅτι εἶχε νὰ εἴπῃ εἰς τὸν καθηγητὴν Αἰλ,

ἐκινεῖτο εἰς τὸ πνεῦμά του· ὁ φόβος ἀποτυχίας τὸν ἠνόχλει, ἡ ἐλπίς ἐπιτυχίας τὸν ἐνεψύχωνε. Ἐπὶ τέλους, ὅτε ἡ ἡμέρα ἐφάνη, ἡγέρθη καὶ ἔτρεξεν εἰς τὸ μοναστήριον νὰ εὔρῃ τὸν θείον του· ὁ ἀδελφὸς Ῥινάλδος ἦλθε πρὸς αὐτὸν καὶ ὑπῆγον ὁμοῦ εἰς τὴν μνῆρα του. Τοῦ Ῥινάλδου παραστήσαντος ὅτι τὸ ταξειδίον τοῦτο θὰ ἦτο πρὸς ὠφέλειαν τοῦ υἱοῦ της, δὲν ἀντέστη ποσῶς, ἀλλ' ἐκλαυσε βλέπουσα αὐτὸν ἀναχωροῦντα.

Ὁ ἀδελφὸς Νικόλαος, ὅστις ἐφρόντιζε περὶ τοῦ κήπου τοῦ μοναστηρίου, καὶ ὅστις εἶχεν ἰδιαίτεράν ἀγάπην πρὸς τὸν Ἰωάννην, ἐπεφορτίσθη νὰ τὸν συνοδεύσῃ. Ἀνεχώρησεν ἐπὶ μικροῦ ἡμιόνου λευκοῦ τὸν ὁποῖον μετεχειρίζοντο οἱ μοναχοί, ἀρκετὰ ζωηρὸν ὅπως τοὺς φέρῃ μὲ καλὸν βῆμα, καὶ ἡμερον ὅπως τοὺς ὀδηγήσῃ ἄνευ κινδύνου. Ὁ Ἰωάννης, ἀφοῦ πρῶτον ἡσπᾶσθη τοὺς γονεῖς τοῦ ἐπήδησεν ὀπισθεν τοῦ ἀδελφοῦ Νικολάου, καὶ ἔλαβον οὕτω τὴν ὁδὸν τῆς Μοδένης.

Τὸ παιδίον εἶχε φυλάξῃ εἰς τὸ ἐσωκάρδιόν του τὴν ἐπιστολὴν τὴν ὁποίαν τῷ εἶχε δώσει ὁ θεὸς του διὰ τὸν δόκτορα Αἰλ, καὶ εἶχε θέσει εἰς σάκκον προσκεκολλημένον εἰς τὴν ζώνην του, ὅλας τὰς θέσεις τῆς θεολογίας τὰς ὁποίας εἶχε γράψῃ. Ἐγνώριζεν ὅτι ἀναγινώσκων πάλιν αὐτὰς προσεκτικῶς πρὶν ὑποστηρίξῃ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ὁ καθηγητὴς ἤθελε τῷ προτείνει, ἤθελε δυνήθῃ νὰ ἀποκριθῇ ἀδιστακτικῶς εἰς ὅλας τὰς ἐρωτήσεις. Ἡ πρόορος σοφία του εἶχεν ἐξαντλήσει τὴν ἐπιστήμην τῆς θεολογίας καθὼς ὅλας τὰς ἄλλας. Πλήρης πεποιθήσεως ἐπὶ ἐκείνου τὸ ὁποῖον εἶχε νὰ ἀποκριθῇ, ἔκαμε τὸ ταξειδίον του εὐχαρὶς παραδοθεὶς εἰς ὅλας τὰς παιδικὰς τέρψεις· διότι, πρᾶγμα ἀξιοπαρατήρητον, συνήνωνε εἰς τὴν μεγαλειτέραν σοφίαν, ὅλας τὰς διαθέσεις τῆς ἡλικίας του. Ὁ Θεὸς τῷ εἶχε δώσει πνεῦμα ὅπερ ἡνόσει πάντα εὐκόλως, καὶ ὁ Πικ, φύσει φιλομαθὴς, δὲν εἶχε γηράσει προόρως ἐκ τῆς ἐργασίας.

Ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἡ τόσον ποθητὴ εἰς τὸν Ἰωάννην, ἔφθασε· καὶ, καθ' ἣν στιγμὴν εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον, ἡσθάνθη ἰσχυρὸν πνεύματος ὑπερφυσικόν. Ἐφαίνετο ὅτι ὁ Θεὸς ἐδιπλασίασε τὴν ἰκανότητά του διὰ νὰ θριαμβεύσῃ.

Ὁ δικαστικὸς ἄρχων τῆς Μοδένης ἐκάθητο ἐπὶ θρόνου κεκαλυμμένου διὰ πορφύρας, ὁποῦθεν προέδρευε τῆς συνελεύσεως. Μεταξὺ τῶν περικυκλούντων αὐτὸν μεγάλων ἀρχόντων, ὁ Ἰωάννης ἀνεγνώρισεν ἐξαίφνης τὸν Βονακόσι, τὸν ἐχθρὸν τῆς οἰκογενείας του· ἡ παρουσία του τὸν ἐξῆψε διὰ νέας ζέσεως, καὶ ἀπεφασίσε νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρός του τὴν λάμπιν, τῆς ὁποίας οὗτος τὸ εἶχε στερήσει.

Ἡ αἴθουσα ἦτο πλήρης· ὁ δόκτωρ Αἰλ περιβεβλημένος τὴν μακρὰν μέλαιναν ἐσθῆτα του, εἶχεν ἀναβῆ ἐπὶ τῆς ἐδρας του, ἀπέναντι δὲ αὐτοῦ ἴσαντο ὄρθι οἱ ἐξ μαθητὰι τοὺς ὁποίους ἔμελλε νὰ ἐρωτήσῃ. Μεταξὺ τούτων, ὁ νέος Πικ προσέλωσεν ὅλα τὰ βλέμματα καὶ διήγειρε τὴν ἐκπλήξιν.

Ἦτο παράδοξον θέαμα νὰ βλέπῃ τις τὸ παιδίον τοῦτο μὲ κόμην ξανθὴν, μὲ παρειὰς ῥοδίους καὶ δρο-

σεράς, με ὀφθαλμούς ζωηρούς καὶ γλυκεῖς, κεκαλυμμένον διὰ τῆς δοκτορικῆς ἐσθῆτος, καὶ ἔτοιμον νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν θέσιν τῆν Θεολογίας.

Τὸ παιδίον στενοχωρούμενον ὀλίγον ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα τὰ βλέμματα, ἔκυπτε τὴν κεφαλὴν καὶ ἤκουε προσεκτικῶς τὰς ἀποκρίσεις τῶν ἄλλων σπουδαστῶν. Ὅτε ἡ ἐξέτασις τῶν ἐτελείωσε καὶ ἔφθασεν ἡ σειρά του, ὁ Πικ, ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς μετ' ἐπιθυμίας εἰς τὸν δόκτορα Αἰλ ὅστις τὸν ἤρωτα· ἀλλὰ, εἰς τὸ κίνημα τοῦτο, τὸ βλέμμα του διηυθύνθη πρὸς ἓν τῶν κοινῶν θεωρητῶν, καὶ μικροῦ δεῖν ἄφινε κραυγὴν ἀναγνωρίσας μεταξὺ τοῦ πλήθους τὴν μητέρα του, ἣτις εἶχε μαντεύσει καὶ ἀκολούθως ἔμαθε τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὸν ἀδελφὸν Ῥινάλδον περὶ τῆς ἀπουσίας τοῦ υἱοῦ της καὶ ἔτρεξεν εἰς Μοδένην νὰ ἀποθάνῃ μετ' αὐτοῦ ἐὰν ἀνεγνωρίζετο ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ των.

Ὁ νέος σοφὸς ἐνίκησε τὴν συγκίνησίν του, καὶ ἀπεκρίθη μετ' ἐπιτυχίαν εὐγλωττίαν εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς ἐπιστήμης τὰ προταθέντα ὑπὸ τοῦ δόκτορος. Οὗτος, ἐκπλαγείς ἐκ τοιαύτης ὑπεροχῆς, προσεπάθη νὰ εὕρῃ σφάλμα εἰς τὴν ὑψηλὴν ταύτην ἱκανότητα· ἀλλὰ ματαιῶς ἐπολλαπλασίαζε τὰς λεπτότητας τῆς σχολαστικῆς· τὸ παιδίον ἐφαίνετο παίζον δι' αὐτῶν, καὶ ὁ Αἰλ, ἐπὶ τέλους παρασυρθεὶς καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ γενικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, τὸν διεκήρυξεν ἄξιον τῆς ἀμοιβῆς τῆς υποσχεθείσης εἰς ἐκεῖνον ἐκ τῶν ἐξ μαθητῶν ὅσις ἤθελεν ὑποστηρίξει τὴν θέσιν του μετ' ἐπιτυχίαν.

Ὁ Ἰωάννης, ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ δόκτορος, ἐπρωχέει πρὸς τὰς βαθμίδας ὅπου ἐκάθητο, οἱ δικασταὶ καὶ οἱ πρίγκιπες, ὅτε αἶφνης φωνή τις ἠκούσθη ἥτο ἡ φωνὴ τοῦ Βονακόσι τοῦ ἐχθροῦ τῆς οἰκογενείας του. «Τὸ ὄνομα! ζητήσατε τὸ ὄνομα τοῦ παιδίου τούτου!» ἐρώναζεν· διότι τὸ μοχθηρὸν του βλέμμα εἶχεν ἀναγνωρίσει τὸν υἱὸν τοῦ κόμητος δὲ Μιρανδόλ. Εἰς τοὺς λόγους τούτους τοὺς ὁποίους ἐνόησεν, ἡ μήτηρ ἐντρομος διασχίζει τὸ πλῆθος καὶ ῥίπτεται πλησίον τοῦ υἱοῦ της· τὸν περιβάλλει διὰ τῶν βραχιόνων της, ὡς διὰ νὰ τὸν ὑπερασπίσῃ κατὰ παντὸς κινδύνου. Ἀλλὰ τὸ παιδίον, ἄφρονον ἀπαλλάσσεται τῆς περιπτύξεώς της, καὶ σταθὲν ἐνώπιον τοῦ ἄρχοντος τῷ εἶπε δι' ἰσχυρᾶς φωνῆς: «Ὀνομάζομαι Ἰωάννης Πικ δὲ Μιρανδόλ, υἱὸς τοῦ ἄρχοντος δὲ Μιρανδόλ, κόμητος Κονκόρδια. Γνωρίζω ὅτι ἡ οἰκογένειά μου εἶναι προγεγραμμένη, καὶ ὅτι οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν δύναται νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῶν τειχῶν τούτων. Σὰς παραδίδω τὴν κεφαλὴν μου, ἄρχων Βονακόσι· ἀλλὰ ζητῶ εἰς ἡμᾶς, ἄρχων τῆς Μοδένης, τὴν ἀμοιβὴν ἣτις μοὶ ὀφείλεται. Ἡ ἐκλογὴ τῆς ἀμοιβῆς ταύτης μοὶ παρεχωρήθη. Ζητῶ λοιπὸν τὴν χάριν τῆς οἰκογενείας μου, ἀποδίδουσιν εἰς τὸν πατέρα μου τὴν περιουσίαν, τὰς τιμὰς καὶ τὴν πατρίδα του· ἀκολούθως φονεύσατέ με ἐὰν τὸ νομίζετε δίκαιον!»

Χίλια φωναὶ ἐπιδοκιμασίας ἠκούσθησαν· ὅλαι αἱ καρδίαι συνεκινήθησαν, δάκρυα ἔρρεον ἐξ ὅλων τῶν ὀφθαλμῶν, ὅλοι ἐχειρακρόνουν· αὐτὸς ὁ ἄρχων συγκινηθεὶς ὡς οἱ ἄλλοι, ἠσπᾶσθη τὸ θανάσιον παιδίον, καὶ

τῷ παρεχώρησε τὴν χάριν του ὡς καὶ τὴν τῆς οἰκογενείας του. Ὁ Βονακόσι ἠναγκάσθη νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν κόμητα δὲ Μιρανδόλ τὰς ἰδιοκτησίας τῶν προγόνων του, καὶ ἡ κληρονομία αὕτη, ἀπολεσθεῖσα διὰ τῶν ὅπλων, ἀνεκτῆθη διὰ τῆς εὐγλωττίας.

Ὁ Ἰωάννης Πικ κατέστη ὁ σοφώτερος ἀνὴρ τοῦ αἰῶνος του· περιώδευσεν ὅλην τὴν Εὐρώπην· τὰ περιφημότερα πανεπιστήμια ἐπληρώθησαν διὰ τοῦ ὀνόματός του· τὸ πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων τῷ ἀπέδωκε μεγάλας τιμὰς, ὃ ὁ βασιλεὺς Φραγκίσκος Κάρολος Ζ'. τὸν ὠνόμασε φίλον του. Δ^α ΛΑΕΞΑΝΔΡΑ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ.

ΕΠΙ Τῆ ΜΝΗΜῆ

ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΑΛΥΣΤΟΥ ΚΩΣΤΑΚΗ Α. ΗΑΙΟΠΟΥΛΟΥ

Ἄλλαις φοραῖς ἄν σήμερα ὅλο δροσιὰ καὶ χάρι,
Μοσχοβολούσες κ' ἑλαμπες φαιδρὸ στήν ἀγκαλιά μου,
Καὶ ἦσουν τῆς ἀγάπης μου τὸ ζηλευτὸ καμάρι
Καὶ σ' ἔτρεφα μετ' ἐξ ἡμῶν τ' ἀχόρταγα φιλιὰ μου.
Ποῖος νὰ μοὶ τὸλεγε ἄχ! ποῖος, πῶς τώρα στή γιορτῇ σου
Με δάκρυα, νεκρολούλουδα θὰ ῥάινω τὸ κορμὶ σου.

Ἀπόψε, γλυκοχάραμμα στοῦ πόνου μου τὴ ζάλη
Μοὺ φάνηκε πῶς σ' ἔσφιγγα στήν ἀγκαλιά μου πάλι,
Μὰ ἔξῃ σου καὶ ποὺ χεῖδενα τ' ἄθωο πρόσωπό σου
Φτερούγιασες καὶ μοῦφυγες ὕψηλά στον οὐρανὸ σου.
Ἄχ! ἦταν ὄνειρο πικρὸ ἄν τὴν ἀνάμνησί σου,
Φαρμάκι ἄν τὰ δάκρυα ποὺ ῥάινω τὴν γιορτῇ σου.

Ἄχ! ἤθελα Κωστάκη μου τὸ μνήμα σου νὰ σκάψω
Καὶ πλάϊ, πλάϊ νὰ κοιμηθῶ στή σκοτεινιά σιμά σου
Στὸν τάφο αὐτὸ ποὺ σ' ἔθαψαν τὸν πόνο μου νὰ θάψω,
Νὰ θάψω ἄχαρι ζωὴ μαζί σου στήν ἀγκαλιά σου.
Ἄχ! ἤθελα νὰ κοιμηθῶ ἀθύρνητα μαζί σου
Γιατὶ με καίει στήν καρδιά ὁ πόνος τῆς γιορτῆς σου.

Ἀθῆναι, τῇ 21 Μαΐου 1882.

Ἡ μὴ τηρ

M. A. H.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.—Ἐξέδοτο ἐσχάτως ὁ κ. Ν. Γ. Ἰγγλέσσος τὸ 6'. αὐτῆς τευχος ἐκ 3 τυπογρ. φύλλων καὶ 16 καλλιτεχνικῶν εἰκόνων. Τὸ βιβλίον τοῦτο φιλοκαλέστατον καὶ πρωτότυπον εἰς τὸ εἶδος του ἐν Ἑλλάδι, εἶναι ἄξιον ὑποστηρίξεως παρὰ τῶν σχολείων καὶ τῶν οἰκογενειῶν, διότι ἐν αὐτῷ θέλουσιν εὕρεαι οἱ παῖδες οὐκ ὀλίγα διδκτικὰ ἀναγνώσματα συνοδευόμενα διὰ καταλλήλων εἰκόνων.—Τὸ 6'. τευχ. Πωλεῖται ἐν τοῖς καταστήμασι Α. Κορομηλᾶ ἀντὶ 1 γ. δρ. καὶ τὸ 4. ἀντὶ 75 λεπτῶν.